

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ПОДАННЯ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства перед нами постають важливі питання щодо вдосконалення законодавства, підняття його на європейський рівень, та у зв'язку з цим, необхідне доопрацювання законодавства в податковій сфері. Дуже необхідним є перехід з друкованої форми надання обов'язкової інформації та звітності, яка надається суб'єктами господарювання щодо їх діяльності, до електронної, коли відповідна інформація має розміщуватися в інформаційних базах відповідних центральних органів виконавчої влади. Ці зміни приведуть до покращення умов ведення бізнесу, зменшать паперовий документообіг та спростять процедуру перевірки податкової звітності контролюючими органами, а також забезпечать прозорість у діяльності суб'єктів господарювання та стане одним з кроків на шляху до подолання корупції в органах державної влади і демократизації українського суспільства.

Після прийняття Податкового кодексу України для деяких суб'єктів господарювання, а саме представників середнього та великого бізнесу, було введено обов'язкове подання податкових декларацій до контролюючого органу в електронній формі. Також Податковим кодексом встановлена обов'язкова подача електронної звітності щодо ПДВ всіма платниками цього податку. Способи подання податкової звітності визначені вимогами п.49.3 Податкового кодексу України та передбачають подання декларацій, звітів як у паперовому вигляді, так і в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством:

- а) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;
- б) поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;
- в) засобами електронного зв'язку в електронній формі.

Як було наведено вище, окремі види підприємців мають можливість електронного подання звітності, але повний перехід на цю систему – справа не одного року, та необхідно внести зміни у низку законів щоб електронна звітність почала працювати. У цьому Україні може допомогти досвід Європейських країн або США, адже в них вже завершився етап формування цієї системи.

Наприклад у США система електронної звітності була введена ще в 1987 році, це був експеримент у якому приймали участь чотири міста, та він був таким успішним, що у 1988 році у програмі брали участь уже 14 штатів. Нині американці можуть подати звіт по каналах зв'язку декількома способами:

- Підготувати та надіслати через аудиторську фірму-посередника;
- заповнити звіти самостійно за допомогою купленого програмного забезпечення й відправити звіт через оператора. (Кожне оновлення системи мешканцю Штатів обійдеться не менше ніж у 50 дол.);
- заповнити звіт у режимі он-лайн на сайтах спецоператорів, перелік яких можна знайти на порталі Служби національних доходів. Вартість заповнення одного звіту становить від 10 до 40 дол. Фізичні особи з низьким доходом – менш як 50000 \$ на рік – можуть заповнити індивідуальну форму безкоштовно.[1]

Якщо зазирнути до Франції то в неї подання звітності відбувається через Інтернет на відповідному сайті де потрібно вибрати поле, заповнюючи обов'язкові рядки, відповідаючи на запитання. Причому зробити калькуляцію можна як на поточний період, так і підрахувати свої податки на майбутнє. Ця система велику кількість переваг, оскільки на цьому сайті платник податків може одержати консультацію щодо заповнення податкових форм і подати звітність, подивитись на стан свого податкового рахунку, самостійно здійснити розрахунок своїх податків на поточний період та інше.[1]

Цікавою в плані досвіду є Німеччина яка однією з перших у 1997 році прийняла закон про електронно-цифровий підпис. Підприємствам в Німеччині необхідно купувати відповідне

програмне забезпечення для подання електронної звітності. Саме в цьому програмному забезпеченні розробляється звіт та відправляється контролюючим органам.[1]

В Україні, також, ще в 2003 року набрав чинності закон «Про електронний цифровий підпис», але на відміну від Німеччини, в нас існує ряд проблем, пов'язаних із недосконалістю спеціалізованого програмного забезпечення (СПЗ), яке пропонується на українському ринку послуг з адміністрування електронної податкової звітності. Наприклад, навіть при використанні найбільш розповсюджених СПЗ, виникають недоліки роботи у вигляді помилок при завантаженні та відправленні звітності або податкових накладних. Особливо ці проблеми проявляються в останні дні граничного строку подання податкових декларацій. Отже, контролюючим органам та вітчизняним виробникам програмного забезпечення для подання електронної звітності потрібно постійно вдосконалювати програмне забезпечення, або звертатися за допомогою до іноземних спеціалістів.

Нині у Верховній Раді розглядається законопроект про внесення змін до деяких законів України щодо покращення умов ведення бізнесу, спрощення доступу до інформації, це закон передбачає внесення змін у Закони «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про акціонерні товариства», «Про цінні папери та фондовий ринок», тощо. Цей законопроект передбачає замінити публікацію обов'язкової інформації у друкованих виданнях на її обов'язкову публікацію в загальнодоступній інформаційній базі даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.[2] У зв'язку з цим постає питання щодо ефективності переходу з друкованої форми надання на обов'язкову електронну оскільки за даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації забезпеченість доступу населення України до мережі Інтернет у 2014 році склала всього 13, 7 відсотків [3], та на думку експертів які розглядали цей законопроект ця система буде ефективна лише за умови користування Інтернетом більшої частини населення України. [4]

Існує проблема впровадження електронної звітності для малих підприємств та фізичних осіб підприємців, пов'язана з нестачею коштів та низькою технологічною обізнаністю в галузі обміну електронною інформацією. Ця проблема повинна набути вирішення перед введенням електронної системи звітності для всіх платників податків.

У зв'язку з вищесказаним було б доцільним поки що залишити за підприємцями можливість подання інформації за допомогою друкованих засобів, залишивши подання звітності в електронній формі – добровільним способом її подання.

Отже, система електронного документообігу та подання звітності в Україні зараз поступово розвивається, подаються нові законопроекти та відбуваються необхідні зміни. Але ця система недостатньо вдосконалена та існують деякі технічні проблеми щодо реалізації стабільного обміну документами (звітністю, податковими накладними) та впровадження цієї системи у малий та середній бізнес. Для більш вдалого впровадження системи електронного подання звітності, вітчизняний законодавець повинен взяти до уваги конкретні проблеми з якими зіткнулися підприємці та впровадити відповідні зміни у законодавство.

Список використаних джерел:

1. Державна фіскальна служба України. Міжнародний досвід реформування податкових систем: види податків та електронна звітність: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/mrdosvid/>

2. Проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо покращення умов ведення бізнесу, спрощення доступу до інформації» № 2407 від 18.03.2015: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=54451

3. Інтернет та кабельне телебачення: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=150&language=uk>

4. Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо покращення умов ведення бізнесу, спрощення доступу до інформації» № 2407 від 14.04.2015р.: [Електрон. ресурс]. – <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=54451&pf35401=340248>